

ФЕНОМЕН БІОВЛАДИ: ПРОБЛЕМА ЖИТТЯ ТА СМЕРТІ

Городиська О.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Класична концепція суверенітету передбачає право суверенної влади на життя та смерть підданих, вона існувала досить довгий час як єдина можлива. Але наприкінці 19 століття змінилися життєві та соціально-політичні реалії, й влада, яка могла примусити померти та дозволити жити, тепер реалізовувала нове право – примусити жити та дозволити померти. Це означало, що влада, яка шляхом раціоналізації та суворої економії оптимально організовувала систему спостереження, ієрархії, інспекції і, таким чином, використовувала дисциплінарні технології, трансформується у дещо нове – у владу, що спрямована до людини-роду й згодом отримує позначення біовлади.

На що ж спрямовано нові технології біовлади? Перш за все, це сукупність процесів, яка містить пропорції народження та смерті, рівень відтворення, зростання населення тощо. Виробляються певні механізми контролю народжуваності, смертності, особливо, – через хвороби та епідемії, а також шляхи продуктивного освоєння нового середовища. Влада використовувала усі технології та знання задля втручання в особистісні, приватні царини життя людини та використовувати це втручання у суто свої цілях. На жаль, з часом ці тенденції лише посилювалися, й на сьогодні ми маємо справу із ще більш рафінованою формою біовлади, яка дуже вправно моделює та використовує населення у своїй політиці.

Біополітичні механізми активно модифікують усі життєві процеси на загальному рівні: зниження рівня захворюваності, збільшення тривалості життя, стимулювання народжуваності тощо. Це дозволяє тотально регулювати людину-рід, примушує жити, не дозволяючи померти. Оскільки біовлада намагається контролювати усі ризики життя, усі випадковості та недоліки, лише смерть стає тим єдиним, що контролювати практично неможливо. Отже тут закінчується влада, смерть постає єдиним приватним, коли індивід вислизає від будь-якої влади. Тому влада дозволяє смерті зникати, залишаючи лише такий феномен, як смертність, бо його можна освоїти та певним чином контролювати.

Посилення позицій біовлади не означає, що зникли дисциплінарні технології, що сучасна влада не застосовує їх у свої інтересах. Це й формує сьогодні найбільшу проблему для людини: яких шлях обирати, приймати чи відокремлюватися, повністю сприймати біовладні пропозиції або виходити у приватну сферу, яка все більш звужується.